

Uwarunkowania rozwoju funkcji turystycznej na terenie gmin powiatu szydłowieckiego

Koncepcja rozprawy doktorskiej

1. Wstęp

Turystyka to „całokształt zjawisk ruchliwości przestrzennej związanej z czasową i dobrowolną zmianą miejsca pobytu, rytmu i środowiska życia oraz wejściem w kontakt osobisty ze środowiskiem odwiedzanym”. Turystyka może obejmować zjawiska i powiązania, które pojawiają się wskutek zmiany miejsca, które nie jest ani stałym miejscem zamieszkania, ani miejscem pracy.

Turystyka często rozumiana jest jako sposób zaspokajania potrzeb zmiany środowiska przyrodniczego lub kulturowego. Jako zjawisko masowe może odbywać się w różnych warunkach geograficznych, kulturowych, technicznych czy też komunikacyjnych. Jest zarówno dziedziną działalności gospodarczej jak i metodą kształtowania osobowości, sposobem poznawania świata, regeneracji sił fizycznych i psychicznych, rozwoju możliwości twórczych człowieka, a także jednym ze sposobów oddziaływań dydaktycznych. Turystyka jest zjawiskiem bardzo złożonym i wielopłaszczyznowym, obejmującym wiele dziedzin życia poszczególnych osób i całych społeczeństw.

W krajach wysoko rozwiniętych, turystykę uważa się za największy fenomen wśród wielu intensywnie rozwijających się usług. Z tego też powodu wymaga zaangażowania na dużą skalę kapitału ludzkiego, co w gospodarce światowej należy do rzadkości. Poza tym, turystyka nie może obyć się bez udziału czynnika ludzkiego, stąd jej ogromny wpływ na rynek pracy. Gospodarka turystyczna należy do jednej z niewielu dziedzin, w której wzrost wpływów przekłada się na realne tworzenie nowych miejsc pracy. Turystyka jest jednocześnie potężnym instrumentem polityki regionalnej, pozwalającym na wyrównywanie różnic społeczno-ekonomicznych, przenosi bowiem popyt z regionów bogatych do tych mniej zamożnych i mniej rozwiniętych. Posiada bardzo istotną wartość dodaną w zakresie pobudzania i podnoszenia morale społeczności lokalnych. Jest doskonałą podstawą do aktywizacji społeczności lokalnych i stymulatorem rozwoju regionów.

Turystyka to wielopłaszczyznowe zjawisko, które sprzyja aktywizacji i rozwojowi regionalnemu, a złożoność ta wynika z dwóch podstawowych powodów. Po pierwsze,

turystyka odnosi się do wielu aspektów życia człowieka. Stanowi element gospodarki, który nie miałby racji bytu bez szeregu innych gałęzi gospodarki, z którymi jest bezpośrednio bądź pośrednio związany np. transport, handel, budownictwo. Z drugiej strony, dzięki turystyce możliwa staje się regeneracja sił fizycznych i psychicznych, poznawanie świata oraz kształtowanie osobowości człowieka. Ze względu na powyższe powiązania turystyka jest przedmiotem badań wielu dyscyplin naukowych: ekonomii (ekonomika turystyki), geografii (geografia turystyki), psychologii, socjologii, pedagogiki, marketingu (marketing turystyczny), antropologii, historii, prawa, architektury (architektura krajobrazu), urbanistyki, ochrony środowiska, medycyny czy etyki. Poszerzając swoje pola występowania, turystyka wchodzi również na tereny wiejskie. Tworzy się naturalna potrzeba wymienionych badań na tych obszarach. Takie badania podjęte zostaną w niniejszej rozprawie poprzez dokładną analizę mierników funkcji turystycznej gmin powiatu szydłowieckiego i jej uwarunkowania. Przedstawienie funkcji turystycznej gmin może być pomocne dla osób zarządzających bądź działających na danym obszarze w wyznaczaniu możliwości i sposobu działania na rzecz rozwoju turystyki, a użyty model oceny uwarunkowań funkcji turystycznej może być narzędziem do oceny innych jednostek przestrzennych.

Gałąz gospodarki jaką jest turystyka stać się może istotnym elementem rozwoju gmin wiejskich i jedną z dominujących form działalności gospodarczej. Elementy potencjału turystycznego są jednocześnie zbiorem uwarunkowań kształtujących funkcję turystyczną. Istotne jest określenie, które są najważniejsze, jeśli chodzi o rozwój funkcji turystycznej oraz czy brak uwarunkowań uznawanych za najważniejsze automatycznie determinować powinien odejście od planowania działań wspierających turystykę na danym obszarze czy jedynie podjęcie innych przedsięwzięć i kroków na rzecz jej rozwoju.

2. Cele pracy

Głównym celem rozprawy jest określenie uwarunkowań kształtujących wielkość funkcji turystycznej w gminach powiatu szydłowieckiego oraz analiza elementów warunkujących jej rozwój z uwzględnieniem produktu turystycznego.

Za cele szczegółowe przyjęto:

- 1) Przedstawienie i charakterystyka mierników funkcji turystycznej powiatu szydłowieckiego
- 2) Określenie form przejawiania się turystyki i realizacji funkcji turystycznej
- 3) Ocena rozwoju funkcji turystycznej przez mieszkańców gmin powiatu szydłowieckiego

- 4) Określenie uwarunkowań wpływających na rozwój funkcji turystycznej gmin powiatu oraz określenie możliwości wykorzystania wyników badań przez urzędy jednostek lokalnych powiatu szydłowieckiego
- 5) Określenie wpływu produktu turystycznego na kształtowanie się i rozwój funkcji turystycznej na terenie gmin powiatu szydłowieckiego.

3. Źródła materiałów

W procesie zbierania danych wykorzystane zostały dwa podstawowe rodzaje źródeł informacji:

Źródła wtórne, czyli dostępne opracowania i dokumenty.

- Opracowania Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Radomiu, Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, Polskiej Izby Turystyki, Instytutu Turystyki, Polskiej Organizacji Turystycznej.
- Opracowania i dane własne.
 - Dokumenty strategiczne powiatowe i gminne (strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego, plany zagospodarowania przestrzennego, raporty dotyczące stanu środowiska naturalnego, etc.):
 - Foldery, ulotki, publikacje promocyjno-informacyjne;
 - Literatura fachowa
- Strony internetowe (portale regionalne i tematyczne):
 - www.sckzamek.pl
 - www.manorhause.pl
 - www.turystykaziemiszydłowieckiej.pl

Źródła pierwotne, czyli dane uzyskane w odpowiednio zaprogramowanym procesie badawczym dotyczącym zarówno cech jakościowych, jak i ilościowych.

W procesie badań pierwotnych wykorzystane zostały następujące metody badawcze:

Badanie obserwacyjne, tzw. *wizja lokalna* – wizyty bezpośrednie, w tym ocena wybranych miejsc, elementów infrastruktury, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury turystycznej.

Konsultacje eksperckie – wywiady osobiste pogłębione z wybranymi podmiotami, pracownikami:

- Władz samorządowych:
 - Urząd Powiatowy w Szydłowcu
 - Urząd gminy w Chlewiskach
 - Urząd gminy w Jastrzębiu
 - Urząd gminy w Mirowie

- Urząd gminy w Orońsku
- Urząd gminy w Szydłowcu
- Branż, organizacji pozarządowych, innych instytucji:
 - Szydłowieckie Centrum Kultury - Zamek;

Ankiety – badanie w celu zwiększenia skuteczności poboru danych oraz „poznanie” produktu turystycznego z punktu widzenia turysty. Ponadto ankieta oceniająca promocję powiatu poprzez uczestnictwo w wydarzeniu kulturowym.

4. Metody badawcze

Etapy badań	Techniki badawcze
Zdefiniowanie głównych pojęć: -funkcja turystyczna -produkt turystyczny	<i>Analiza literatury przedmiotu</i>
Charakterystyka mierników funkcji turystycznej	<i>Analiza literatury przedmiotu Wywiady swobodne, obserwacje bezpośrednie</i>
Ruch turystyczny- motywy przyjazdu	<i>Kwestionariusz ankiet Tabele krzyżowe</i>
Badanie opinii mieszkańców powiatu dotyczących rozwoju funkcji turystycznej	<i>Kwestionariusz ankiet Model Doxeya tzw. irridex index</i>
Produkt turystyczny jako czynnik wpływający na rozwój funkcji turystycznej w ocenie turysty	<i>Kwestionariusz ankiet Pięciostopniowa skala Likerta jako narzędzie</i>
Badanie wielkość funkcji turystycznej za pomocą: -wskaźnika Schneidera -Wskaźnika Charvata -Wskaźnika Baretj'a i Deferta	<i>Dane uzyskane bezpośrednio w miejscach noclegowych (KT-1) Analiza dokumentów, wywiad, rozmowy</i>

5. Struktura pracy

Struktura pracy przedstawia się następująco: w **rozdziale pierwszym** omówiona zostanie metodologia pracy, m.in. cel i zakres pracy, rodzaje źródeł informacji, metody badań oraz kolejność postępowania badawczego jak i również przedstawiono zastosowane w pracy techniki analizy.

Rozdział drugi będzie zawierał szczegółową charakterystykę podstawowych pojęć wykorzystywanych w pracy w świetle literatury przedmiotu.

Uwarunkowania rozwoju turystyki na obszarze badań analizowane na podstawie dokumentów strategicznych gmin powiatu szydlowieckiego stały się głównym tematem rozważań **rozdziału trzeciego**.

Rozdział czwarty będzie zawierał opis uwarunkowań rozwoju funkcji turystycznej badanych gmin. Zostaną szczegółowo zaprezentowane uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i społeczno – gospodarcze.

W rozdziale piątym analizie zostanie poddana wielkość i struktura funkcji turystycznej przez pryzmat rozwoju bazy noclegowej i intensywności ruchu turystycznego. Analiza badań ankietowych pozwoli omówić strukturę i dynamikę ruchu turystycznego w powiecie szydlowieckim jak i również określić satysfakcję turystów odwiedzających powiat. Ponadto pozwoli wytypować rodzaj wiodącej formy turystyki na obszarze objętym badaniem oraz określić ranking najczęściej odwiedzanych atrakcji i produktów turystycznych.

Rozdział szósty zostanie w całości poświęcony badaniu dotyczącym opinii mieszkańców na temat rozwoju funkcji turystycznej na obszarze badanych gmin. Ocenie zostanie poddana m.in. atrakcyjność terenu, rozwój infrastruktury, nastawienie mieszkańców do turystyki i turystów.

W rozdziale siódmym zostanie przedstawiona struktura produktu turystycznego i jego wpływ na rozwoju funkcji turystycznej. Właściwe zagospodarowanie turystyczne jak i rozwój przestrzeni kulturowej stworzy unikatowy wizerunek powiatu oraz promocję produktu turystycznego jako elementu funkcji turystycznej. Analiza wyników badań ankietowych pozwoli ocenić mocne i słabe strony działań promocyjnych poprzez produkt turystyczny – wydarzenie.

W rozdziale ósmym przedstawione zostaną wnioski oraz podsumowanie rozprawy.

Całość rozprawy będzie uzupełniona o spis treści, spis rysunków, fotografii, tabel, wykresów, załączników oraz bibliografię.

6. Plan rozprawy

Wstęp

Rozdział 1. Podstawy metodologiczne rozprawy

- 1.1. Cel i zakres pracy
- 1.2. Źródła danych
- 1.3. Metody i narzędzia badawcze

Rozdział 2. Turystyka jako dziedzina gospodarki

- 2.1. Pojęcie turystyka, funkcja turystyczna i produkt turystyczny w świetle literatury przedmiotu
- 2.2. Gospodarka turystyczna
- 2.3. Organizacja turystyki w Polsce
- 2.4. Turystyka jako czynnik rozwoju lokalnego

Rozdział 3. Uwarunkowania rozwoju turystyki w gminach powiatu szydłowieckiego wynikające z dokumentów strategicznych

- 3.1. Dokumenty wojewódzkie
- 3.2. Dokumenty powiatowe
- 3.3. Dokumenty gminne

Rozdział 4. Uwarunkowania rozwoju funkcji turystycznej gmin powiatu szydłowieckiego

- 4.1. Uwarunkowania przyrodnicze
- 4.2. Uwarunkowania kulturowe
- 4.3. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze

Rozdział 5. Wielkość i struktura funkcji turystycznej powiatu szydłowieckiego

- 5.1. Baza noclegowa powiatu szydłowieckiego na tle innych powiatów Mazowsza
- 5.2. Struktura miejsc noclegowych
- 5.2. Wielkość i charakter ruchu turystycznego na terenie powiatu
- 5.3. Funkcja turystyczna według intensywności ruchu turystycznego

Rozdział 6. Badanie opinii mieszkańców powiatu dotyczących rozwoju funkcji turystycznej

- 6.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju turystyki na terenie powiatu*
- 6.2. Opinia mieszkańców na temat rozwoju turystyki i ich nastawienia do turystów*
- 6.3. Opinia mieszkańców powiatu dotycząca atrakcyjności turystycznej*
- 6.4. Ocena infrastruktury turystycznej na obszarze badań w opinii mieszkańców*

Rozdział 7. Struktura produktu turystycznego i jego wpływ na rozwój funkcji turystycznej

- 7.1. Klasyfikacja produktu turystycznego powiatu*
- 7.2. Marketing miejsca – wizerunek turystyczny powiatu*
- 7.3. Promocja powiatu przez produkt turystyczny – wydarzenie i jej wpływ na dalszy rozwój funkcji turystycznej obszaru badań*

Rozdział 8. Posumowanie i wnioski

Bibliografia

Spis tabel

Spis rycin

Spis fotografii

Załączniki